

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 130/2017-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval

- sťažnosť [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 74/2016 z 23. novembra 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 340/2013 z 10. decembra 2014 (vedenú pod sp. zn. Rvp 41/2017) a

- sťažnosť [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 34/2016, 1 Cdo 227/2016 z 13. decembra 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 597/2014 zo 4. augusta 2015 (vedenú pod sp. zn. Rvp 236/2017), a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť [REDAKOVANÉ] vedenú pod sp. zn. Rvp 41/2017 a sťažnosť [REDAKOVANÉ] vedenú pod sp. zn. Rvp 236/2017 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 41/2017.

2. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 74/2016 z 23. novembra 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie z 23. novembra 2016“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 340/2013 z 10. decembra 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok z 10. decembra 2014“), a 7. februára 2017 mu bola doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 34/2016, 1 Cdo 227/2016 z 13. decembra 2016 (ďalej aj „uznesenie z 13. decembra 2016“, spolu ďalej aj „napadnuté uznesenia“) a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 597/2014 zo 4. augusta 2015 (ďalej aj „rozsudok zo 4. augusta 2015“, spolu ďalej aj „napadnuté rozsudky“).

Zo sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 41/2017 a z priloženej fotokópie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 23. novembra 2016 vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade sa v konaní pred Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „[REDAKOVANÉ]“), domáhal náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci“). Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 193/2011 zo 4. apríla 2013 (ďalej len „rozsudok zo 4. apríla 2013“) žalobu sťažovateľa v 1. rade zamietol. Proti rozsudku okresného súdu zo 4. apríla 2013 podal sťažovateľ v 1. rade odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 10. decembra 2014 tak, že rozsudok okresného súdu zo 4. apríla 2013 potvrdil ako vecne správny. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 10. decembra 2014 podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 23. novembra 2016 tak, že ho odmietol.

Zo sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 236/2017 a z priloženej fotokópie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z 13. decembra 2016 vyplýva, že sťažovateľ v 2. rade sa v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 15 C 190/2011 proti žalovanej ([REDAKOVANÉ]) domáhal náhrady škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 15 C 190/2011 z 29. mája 2014 (ďalej len „rozsudok z 29. mája 2014“) žalobu a návrh sťažovateľa v 2. rade na prerušenie konania a začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom Európskej únie zamietol. Proti rozsudku okresného súdu z 29. mája 2014 podal sťažovateľ v 2. rade odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom zo 4. augusta 2015 tak, že rozsudok okresného súdu z 29. mája 2014 potvrdil ako vecne správny. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu zo 4. augusta 2015 podal sťažovateľ v 2. rade dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 13. decembra 2016 tak, že ho odmietol.

Ku skutkovým a právnym okolnostiam právnych vecí, ktoré boli predmetom rozhodovania v napadnutých konaniach pred okresným súdom a krajským súdom, sťažovatelia zhodne uvádzajú, že ako členovia vložili do družstva [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej len „družstvo“), peňažné prostriedky, ktoré družstvo zhodnocovalo v zmysle zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“). Družstvo túto činnosť malo vykonávať na základe verejnej ponuky majetkových hodnôt podľa § 126 zákona o cenných papieroch, na základe zverejneného prospektu investície, ktorý schvaľuje Národná banka Slovenska. Prospekt investície bol schválený rozhodnutím Úradu pre finančný trh č. UFT-002/2002/SPI z 21. marca 2002 o schválení prospektu investície. Družstvo využívalo na zhodnocovanie peňažných prostriedkov členov a na nadobudnutie majetkových hodnôt výhradne obchodníka s cennými papiermi ██████████ (ďalej len „obchodník s cennými papiermi“), ktorý vykonával činnosť obchodníka s cennými papiermi podľa zákona o cenných papieroch na základe povolenia na poskytovanie investičných služieb vydaného ████████ do 1. marca 2011, kedy mu ████████ odobrala povolenie na poskytovanie investičných služieb. Nadobúdanie majetkových hodnôt z peňažných prostriedkov zhromaždených na základe verejnej ponuky družstva a ich spracovanie v rámci prospektu investície upravovala zmluva o správe portfólia cenných papierov podľa zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení neskorších predpisov a podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, ktorú uzatvorili ako zmluvné strany družstvo a obchodník s cennými papiermi „a ktorá bola počas jej platnosti zmluvnými stranami menená a doplnená, naposledy v znení zmien a doplnení uskutočnených Zmluvou o riadení portfólia uzatvorenej dňa 2. 6. 2008“ (ďalej len „zmluva“).

Miera zhodnotenia peňažných prostriedkov vložených sťažovateľmi do družstva mala byť v súlade s prospektom investície a na základe činnosti obchodníka s cennými papiermi podľa zmluvy 8 % p. a. Nad činnosťou družstva ako vyhlasovateľom verejnej ponuky majetkových hodnôt a nad činnosťou obchodníka s cennými papiermi vykonávala dohľad podľa zákona o cenných papieroch ████████, ktorej právomoci v oblasti dohľadu vyplývajú zo zákona Slovenskej národnej rady č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov. Okrem týchto právnych predpisov ████████ vykonávala dohľad nad družstvom a obchodníkom s cennými papiermi aj podľa zákona č. 747/2004 Z. z.

o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Sťažovatelia sa v konaniach pred okresným súdom a krajským súdom domáhali proti žalovanej (Slovenská republika, za ktorú koná [REDACTED]) náhrady škody v presne určených sumách, pričom tvrdili, že išlo o škodu, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom [REDACTED] pri výkone bankového dohľadu nad družstvom.

Sťažovatelia v konaniach pred okresným súdom argumentovali, že peňažné prostriedky každý z nich do družstva „vkladal výhradne a len z dôvodu, že sa spoľahol na to, že Družstvo a aj Obchodník s CP sú subjekty, nad ktorými je vykonávaný dohľad [REDACTED] a tak, že bude zabezpečené ich riadne fungovanie a tým budú nielen ochránené jeho peňažné prostriedky, ale aj budú zhodnotené v garantovanej výške...“

V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že nemal vedomosť o tom, že môže dôjsť ku škode na jeho investícii. Ako uvádzalo Družstvo, obchodník s CP mu počas trvania zmluvy predkladal vyúčtovania, ktoré nenasvedčovali neplnenie jeho záväzkov zo Zmluvy, s obsahom vyúčtovaní Družstvo ubezpečoval, že zhodnocovanie vkladov, ktoré Družstvu zverili členovia u Obchodníka s CP prebieha v dohodnutej výške. Takéto ubezpečenie vyplývalo okrem iného aj z toho, že si Obchodník s CP vyúčtoval za činnosť podľa zmluvy odmenu vo výške zhodnotenia portfólia Družstva Obchodníkom s CP nad zmluvne dohodnuté 8 %-né zvýšenie hodnoty portfólia Družstva podľa zmluvy.

V dôsledku... konania subjektu finančného trhu – Obchodníka s CP... tak vznikla Sťažovateľovi škoda, ktorá predstavuje sumu, o ktorú sa zmenšil majetok Sťažovateľa, pretože túto sumu mu Družstvo nevrátilo a ani nevráti, a ktorú Sťažovateľ v predmetnom konaní preukázal predloženými dôkazmi.“

Podľa sťažovateľov sú rozsudky krajského súdu z 10. decembra 2014 a 4. augusta 2015 založené na skutkových a právnych záveroch, ktoré sú arbitrárne, keďže v nich nebol „... rešpektovaný ústavný príkaz minimalizovať formalistický výklad práva...“

[REDACTED] mala vedomosť o verejne známych skutočnostiach, že činnosťou Obchodníka s CP a Družstva vzniká bezprostredne hroziace nebezpečenstvo vzniku škody, no napriek

tomu však nekonala tak, aby včas vykonala preventívne opatrenia na predchádzanie vzniku tejto škody. ■ mala prístup k všetkým informáciám v dôsledku informačnej povinnosti Družstva ako vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt a to vrátane aktuálneho stavu hospodárenia Družstva. ■ vo svojom vyjadrení sama uviedla a potvrdila, že vykonávala dohľad nad dodržiavaním povinností Družstva, kontrolovala zverejnenie schváleného prospektu investície pred začatím verejnej ponuky, aktuálnosť prospektu investície počas lehoty trvania verejnej ponuky, plnenie informačných povinností vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt, splnenie povinnosti predložiť ■ pred zverejnením na posúdenie oznámenia o verejnej ponuke majetkových hodnôt, ako aj dodržiavanie ustanovenia § 126 ods. 5 Zákona o CP...

Krajský súd odvodzuje limitovaný dohľad ■ od § 129 ods. 3 Zákona o CP, ktorý bol doplnený do Zákona o CP s účinnosťou až od 1. 6. 2010. V tejto súvislosti je nevyhnutné uviesť, že uvedené ustanovenie obsahuje povinnosti vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt dodržiavať schválený prospekt investície. Z tohto znenia však nemožno vyvodit' jednoznačný záver o tom, že pred jeho doplnením ■ vykonávala dohľad iba v limitovanom rozsahu. Povinnosťou ■ podľa § 137 ods. 2 Zákona o CP je a bolo zisťovanie a vyhodnocovanie informácií a podkladov o skutočnostiach, ktoré sa týkajú dohliadaných subjektov aj ich činnosti, pričom podľa § 135 ods. 1 Zákona o CP (ktorý platí v tomto znení už od 1. 5. 2007), Družstvo ako vyhlasovateľ verejnej ponuky majetkových hodnôt, ako aj Obchodník s CP patrili a patria k povinne dohliadaným subjektom zo strany ■. Podľa § 135 ods. 2 Zákona o CP mala ■ zisťovať (čo v prípade Družstva ani Obchodníka s CP neurobila) všetky informácie a podklady o dodržiavaní resp. nedodržiavaní povolení na činnosť vydaných ■ Družstvu a Obchodníkovi s CP. Zákonný dohľad zo strany ■ bol dokonca upravený tak široko, že ■ má zisťovať informácie a podklady aj o iných rizikách, ako tých vyplývajúcich z povolenia na činnosť vrátane rizík, ktorým sú, resp. mohli byť vystavené dohliadané subjekty a v rámci nich aj Družstvo činnosťou Obchodníka s CP, vrátane rizík, ktoré mohli viesť k ohrozeniu záujmov klientov dohliadaných subjektov. Ak ■ mala informácie o celkovej činnosti Družstva, nemohla vykonávať a ani nevykonávala dohľad v limitovanom rozsahu.“.

Všeobecné súdy podľa názoru sťažovateľov taktiež pri svojom rozhodovaní nezohľadnili „správu správcu konkurznej podstaty úpadcu - Družstva o stave konkurzu a jeho výpoveď v konaní sp. zn. 7C 206/2011...“.

Podmienkou vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa § 9 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nie je podľa názoru sťažovateľov, „aby poškodený preukázal bezúspešnosť vydania pohľadávky v konkurznom konaní, pretože Zákon o zodpovednosti za škodu nedefinuje uvedenú podmienku ako jednu z jej (osobitných) predpokladov. Zákon o zodpovednosti za škodu, o ktorý Sťažovateľ opieral svoju žalobu, neustanovuje, nevyžaduje a dokonca ani nepripúšťa žiadne predchádzajúce vysporiadanie súkromnoprávných vzťahov, ale naopak, pripúšťa regresnú náhradu. Pokiaľ by sa pripustil názor, že prebiehajúce konkurzné konanie vylučuje podanie občianskoprávnej, či inej žaloby o náhradu škody, potom by zákon o konkurze a reštrukturalizácii fakticky suspendoval občiansky zákonník. Zákon o zodpovednosti za škodu, ako i trestný zákon, a to až do doby právoplatného skončenia konkurzného konania. Súčasne by to znamenalo, že občianskoprávna zodpovednosť, zodpovednosť štátu či trestnoprávna zodpovednosť je subsidiárna voči zodpovednosti úpadcu podľa zákona o konkurze.“.

Sťažovatelia prostredníctvom dovolaní adresovaných najvyššiemu súdu namietali porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu podľa ich názoru nevychádzajú z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a sú založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach. Podľa sťažovateľov je namieste úvaha, že najvyšší súd „... namietaným uznesením vybočil z ústavných medzí rozhodovania príslušného orgánu ochrany práv. Svojím rozhodnutím Najvyšší súd de facto odmietol právo Sťažovateľa na súdnu ochranu...“.

Sťažovateľ je toho názoru, že Najvyšší súd sa dostatočne nevysporiadal s tým, čo je možné za procesnú vadu v zmysle platnej právnej úpravy považovať. Z daného odôvodnenia rovnako nie je zrejmé akých úvah sa Najvyšší súd pri odmietnutí ním podaného dovolania pridržoval.“.

Sťažovatelia na základe uvedených skutočností navrhujú, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami krajského súdu z 10. decembra 2014 a zo 4. augusta 2015, ako aj napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu z 23. novembra 2016 a z 13. decembra 2016, napadnuté rozhodnutia zruší a veci vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Sťažovatelia sa zároveň domáhajú úhrady trov konania pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K spojeniu vecí

Podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

Podľa § 166 ods. 1 CSP v záujme hospodárnosti konania súd spojí na spoločné konanie také konania, ktoré sa pred ním začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých strán.

Aj keď zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, odvolávajú sa na ustanovenie § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde, možno aj v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane citované ustanovenie § 166 ods. 1 CSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností sťažovateľov vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 41/2017 a sp. zn. Rvp 236/2017 a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť rozhodol ústavný súd, aplikujúc citované právne normy, tak, že predmetné sťažnosti spojil do jedného spoločného konania tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami krajského súdu a napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu

Sťažovatelia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami krajského súdu a napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v neexistuje medzi nimi podstatná odlišnosť (II. ÚS 27/07), a preto ich namietané porušenie možno posudzovať spoločne.

II.2.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu z 23. novembra 2016 a 13. decembra 2016

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sťažností sústredil na posúdenie, či ich nemožno považovať za zjavne neopodstatnené. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd ešte pred posudzovaním opodstatnenosti sťažnosti považoval za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu teda vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atd.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Napadnutými uzneseniami najvyšší súd dovolania proti napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol v súlade s § 447 písm. c) CSP ako smerujúce proti rozhodnutiam, proti ktorým nie je dovolanie prípustné.

Podľa názoru sťažovateľov napadnuté uznesenia najvyššieho súdu nerešpektujú ústavný príkaz minimalizovať formalistický výklad práva vo vzťahu k rozhodujúcim skutkovým a právnym okolnostiam ich prípadu, vybočujú z ústavných medzí rozhodovania príslušného orgánu ochrany práva a znamenajú vlastne odmietnutie práva sťažovateľov na súdnu ochranu. Okrem toho napadnuté uznesenia nie sú podľa sťažovateľov dostatočným spôsobom odôvodnené, keďže nie je z nich zrejmé, čo možno považovať za procesnú vadu v zmysle platnej právnej úpravy.

Naopak, ústavný súd zastáva názor, že právne závery najvyššieho súdu vyslovené v napadnutých uzneseniach z 23. novembra 2016 a 10. decembra 2016 vo vzťahu k posúdeniu (ne)prípustnosti dovolania zodpovedajú dlhoročnej konštantnej judikatúre dovolacieho súdu, sú racionálne a presvedčivo vyargumentované. Argumentácia najvyššieho súdu nejaví známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti, a preto je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná. Skutočnosť, že sťažovatelia majú na vec odlišný názor, sama osebe bez ďalšieho nezakladá porušenie nimi označených práv.

Prípustnosť dovolaní smerujúcich proti napadnutým rozsudkom krajského súdu najvyšší súd posúdil podľa právnej úpravy platnej a účinnej do 30. júna 2016, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Najvyšší súd vychádza zo správnej (a sťažovateľmi nespochybnenej) premisy, podľa ktorej v posudzovaných veciach možno prípustnosť dovolaní vyvodit' len z ustanovenia § 237 ods. 1 OSP, keďže dovolania smerovali proti potvrdzujúcim napadnutým rozsudkom krajského súdu a nešlo o žiaden z prípadov uvedených v ustanovení § 238 ods. 2 a 3 OSP. Rovnako je nepochybné, že dovolanie, ktorého prípustnosť sa opiera o § 237 ods. 1 OSP, možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP].

Sťažovatelia síce svoju argumentáciu o prípustnosti dovolania zakladali na § 237 ods. 1 písm. f) OSP (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom), avšak dovolania neodôvodnili uvedením konkrétnych skutočností, z ktorých by odňatie možnosti konať pred súdom vyplývalo [teda v zmysle § 241 ods. 2 písm. a) OSP], pretože v skutočnosti namietali podľa nich nesprávne skutkové a právne závery okresného súdu a krajského súdu, teda dôvody subsumovateľné pod ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP. Tieto dovolacie dôvody však možno právne relevantným spôsobom uplatňovať iba v prípade dovolania, ktorého prípustnosť sa zakladá na ustanoveniach § 238, resp. § 239 OSP.

Z uvedeného rámca režimu prípustnosti dovolania, ako aj vzájomného vzťahu medzi prípustnosťou dovolania a uplatniteľnými dovolacími dôvodmi možno uzavrieť,

že dovolania sťažovateľov sa javili už na prvý pohľad ako jednoznačne neprípustné, a tak ich v konečnom dôsledku najvyšší súd napokon aj posúdil (obdobne v právne a skutkovo totožnej veci rozhodol ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 6/2017).

Napadnuté uznesenia najvyššieho súdu z 23. novembra 2016 a z 10. decembra 2016 nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za formalistické, keďže námietkou nesprávneho skutkového a právneho posúdenia rozhodujúcich skutočností sa vzhľadom na existujúcu právnu úpravu dovolacieho konania najvyšší súd nemal zapodievať. Práve naopak, z medzí svojej právomoci by dovolací súd vybočil vtedy, keby sa zaoberal správnosťou skutkových a právnych záverov nižších súdov.

Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd medze prípustnosti dovolania, ako aj medze vlastnej prieskumnej právomoci zdôvodnil v dostatočnej, výstižnej a presvedčivej podobe, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovatelia domáhajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí relevantných častí sťažností na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažností odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozsudkami krajského súdu

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že napadnutý rozsudok krajského súdu z 10. decembra 2014 nadobudol právoplatnosť 30. januára 2015 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 41/2017) a napadnutý rozsudok krajského súdu zo 4. augusta 2015 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 236/2017) nadobudol právoplatnosť 23. septembra 2015, pričom sťažnosti adresované ústavnému súde boli odovzdané na poštovú prepravu 3. januára 2017 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 41/2017) a 2. februára 2017 (sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 236/2017), t. j. zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na ich odmietnutie ako oneskorene podaných.

Zo sťažností zjavne vyplýva, že sťažovatelia začiatok plynutia zákonnej dvojmesačnej lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde odvodzovali odo dňa, kedy boli napadnuté uznesenia najvyššieho súdu doručené právnomu zástupcovi (19. decembra 2016 – sťažnosť sp. zn. Rvp 41/2017 a 17. januára 2017 – sťažnosť sp. zn. Rvp 236/2017). Sťažovatelia zrejme vychádzali z v zásade ustálenej judikatúry ústavného súdu, podľa ktorej sa lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní považuje za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, ale s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti posudzovanej veci zjavne vylučujú (m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010). K okolnostiam, ktoré zjavne vylučujú aplikáciu uvedeného právneho názoru, patria predovšetkým také, pri ktorých sťažovateľ v zmysle platnej právnej úpravy nedisponuje oprávnením podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej moci, ktorým podľa jeho tvrdenia mali byť porušené jeho základné práva alebo slobody, t. j. ak je dovolanie v konkrétnom prípade zjavne neprípustné. V takýchto prípadoch lehota podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde začne plynúť odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktoré predchádzalo podaniu neprípustného dovolania (IV. ÚS 553/2012).

Aplikujúc uvedené právne názory na veci sťažovateľov, možno podľa názoru ústavného súdu konštatovať, že ich dovolania boli vzhľadom na konštrukciu ich argumentácie zjavne (už na prvý pohľad) neprípustné. V takomto prípade nemožno dovolanie (z materiálneho hľadiska) považovať za účinný mimoriadny opravný prostriedok v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a preto na veci sťažovateľov nie je aplikovateľná judikatúra ústavného súdu o začatí plynutia lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy až po rozhodnutiach dovolacieho súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol ako oneskorene podané podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažností ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2017